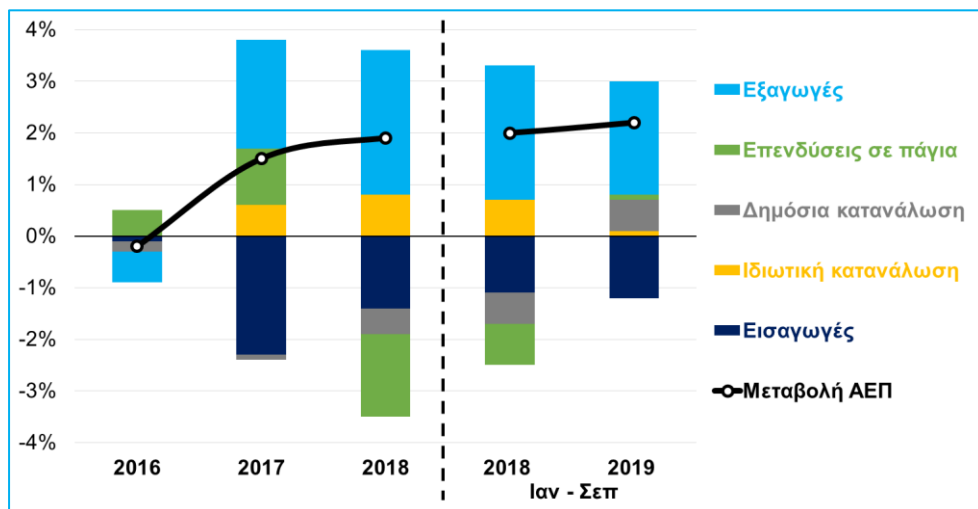

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Βασικοί δείκτες	10
Οικονομικό κλίμα	11
Απασχόληση, τιμές, αμοιβές	12
Βιομηχανία, εμπόριο, υπηρεσίες	13
Εξαγωγές, τουρισμός	14

Μεταβολή ΑΕΠ και συμβολή συνιστωσών
(ΕΛΣΤΑΤ, Τριμηνιαίοι εθνικοί Λογαριασμοί, Q3 2019)

Η ισχυρή ανάπτυξη προϋποθέτει ανάκαμψη των επενδύσεων και της παραγωγικότητας!

ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Μιχάλης Μασουράκης

Chief Economist

E: mmasourakis@sev.org.gr

T: +30 211 500 6104

Θανάσης Πρίντσιπας

Associate Advisor

E: printsipas@sev.org.gr

T: +30 211 500 6176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΓΕΝΙΚΗ ΧΟΡΗΓΙΑ:

Με την εγχώρια δαπάνη για ιδιωτική κατανάλωση και επενδύσεις να παραμένει υποτονική, η ελληνική οικονομία εξακολουθεί να στηρίζεται στις καθαρές εξαγωγές, και ιδίως στον τουρισμό, αλλά και στις εξαγωγές αγαθών, που όμως επιβραδύνονται λόγω της διεθνούς συγκυρίας. Συγκεκριμένα, **στο ενιάμηνο του 2019 επιταχύνθηκε οριακά η ανάπτυξη σε +2,2%, έναντι +2,1% στο εξάμηνο του 2019, και +2% στο ενιάμηνο του 2018**. Το 3^ο τρίμηνο του 2019, το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά +2,3% έναντι +2,1% στο 1^ο εξάμηνο του 2019, όπως αναθεωρήθηκε από +1,5% προηγουμένως, με το 1^ο τρίμηνο να αναθεωρείται σε +1,4% από +1,1% προηγουμένως και το 2^ο τρίμηνο σε +2,8% από +1,9% προηγουμένως, με την προς τα πάνω αναθεώρηση να οφείλεται κυρίως στη δημόσια κατανάλωση, λόγω υψηλότερων προεκλογικών παροχών από αυτές που είχαν εκτιμηθεί προηγουμένως. Σημειώνεται ότι οι αναθεωρήσεις των τριμήνων του 2019 γίνονται στη βάση μη αναθεωρημένων στοιχείων για το 2018, που, ενώ κανονικά έπρεπε να είχαν αναθεωρηθεί τον Οκτώβριο του 2019, τελικά δεν αναθεωρήθηκαν (βλ. σχετικό Δελτίο Τύπου ΕΛΣΤΑΤ [εδώ](#)). Τέλος, η επιτάχυνση στο 3^ο τρίμηνο οφείλεται κυρίως στην καλή πορεία του τουρισμού, με τις εξαγωγές στις υπηρεσίες να αυξάνουν κατά +14,5%, από +4,5% το 1^ο εξάμηνο του 2019, και στη μεγάλη πτώση των εισαγωγών κατά -2,9%, από αύξηση +6,7% το 1^ο εξάμηνο του 2019, που είναι, όμως, συγκυριακή και που αναμένεται να ανατραπεί μέχρι το τέλος του έτους (**Δ01**).

Σε κάθε περίπτωση, **στο ενιάμηνο του 2019 η αύξηση του ΑΕΠ διαμορφώνεται σε +2,2% έναντι +1,9% για όλο το 2018, με τις συνιστώσες του ΑΕΠ να μην αφήνουν, όμως, μεγάλα περιθώρια αισιοδοξίας**, καθώς, πέραν των καθαρών εξαγωγών που συμβάλλουν σημαντικά με 1 π.μ. στο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ, η συμβολή της ιδιωτικής κατανάλωσης και των επενδύσεων σε πάγια περιορίζονται σε 0,1 π.μ. η κάθε μία, με τη δημόσια κατανάλωση να συμβάλει κατά 0,6 π.μ. και τη μεταβολή των αποθεμάτων κατά 0,3 π.μ. (**Δ02**). Η εικόνα αυτή αναδεικνύει την αδυναμία της εγχώριας ζήτησης να οδηγήσει σε ισχυρή ανάκαμψη την ελληνική οικονομία, σε μια συγκυρία όπου η εξωτερική ζήτηση αποκλιμακώνεται, λόγω των εμπορικών ανταγωνισμών που προκαλούν αβεβαιότητες και ασκούν δυσμενείς επιδράσεις στις επενδύσεις διεθνώς.

Σημειώνεται ότι η ελληνική οικονομία πάσχει από ένδεια επενδύσεων, που, αν δεν αντιστραφεί, θα είναι δύσκολο να αυξηθεί η παραγωγικότητα, η απασχόληση και

Στο ενιάμηνο του 2019 η αύξηση του ΑΕΠ διαμορφώνεται σε +2,2% έναντι +1,9% για όλο το 2018, με τις συνιστώσες του ΑΕΠ να μην αφήνουν, όμως, μεγάλα περιθώρια αισιοδοξίας, καθώς, πέραν των καθαρών εξαγωγών που συμβάλλουν σημαντικά με 1 π.μ. στο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ, η συμβολή της ιδιωτικής κατανάλωσης και των επενδύσεων σε πάγια περιορίζονται σε 0,1 π.μ. η κάθε μία, με τη δημόσια κατανάλωση να συμβάλει κατά 0,6 π.μ. και τη μεταβολή των αποθεμάτων κατά 0,3 π.μ.

τα εισοδήματα στον ιδιωτικό τομέα και έτσι να στηριχθεί η εγχώρια ζήτηση. Ειδικότερα, **οι επενδύσεις σε πάγια με εποχική διόρθωση αυξήθηκαν στο ενιάμηνο του 2019 κατά +1%, ενώ είχαν μειωθεί κατά -6,2% στο ενιάμηνο του 2018 και κατά -12,2% σε όλο το 2018**. Συγκεκριμένα, οι επενδύσεις σε κατοικίες αυξάνονται κατά 9,8% στο ενιάμηνο του 2019 έναντι αύξησης 17,2% σε όλο το 2018, ο εξοπλισμός ΤΠΕ (τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών) κατά 0,6% και 16,8%, ο μηχανολογικός εξοπλισμός κατά 2,8% και 15,9%, και τα προϊόντα πνευματικής ιδιοκτησίας κατά -0,8% και -0,1%, αντιστοίχως (Δ03). Οι ανωτέρω εξελίξεις συνιστούν σημαντική επιβράδυνση στην ανάληψη επενδυτικών πρωτοβουλιών των επιχειρήσεων στο ενιάμηνο του 2019. Αποτυπώνουν δε τις αβεβαιότητες λόγω της προεκλογικής περιόδου, και, ενδεχομένως, την προσδοκία των επιχειρήσεων για χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές και ευνοϊκότερη μεταχείριση των επενδύσεων, πριν δεσμεύσουν πόρους σε επενδύσεις. Συνεπώς, στο τελευταίο τρίμηνο του έτους, αλλά και το 2020, αναμένεται πλέον επιτάχυνση των επενδύσεων, καθώς η συνολική φορολογική επιβάρυνση των επιχειρήσεων μειώθηκε, ο βαθμός προβλεψιμότητας σε ό,τι αφορά το φορολογικό πλαίσιο αυξήθηκε και το πλαίσιο λειτουργίας των επιχειρήσεων αναβαθμίσθηκε σημαντικά με τον αναπτυξιακό νόμο.

Με τα στοιχεία, πάντως, όπως διαμορφώνονται, θα χρειαστεί σημαντική ανάκαμψη στις επενδύσεις σε πάγια και στην ιδιωτική κατανάλωση κατά το τέταρτο τρίμηνο, ώστε ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ να διαμορφωθεί άνω του 2%, όπως προβλέπεται στον [Προϋπολογισμό 2020](#). Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται από την σημαντική υστέρηση που εμφανίζουν οι επενδύσεις σε πάγια και η ιδιωτική κατανάλωση σε σχέση με τις προβλέψεις του Προϋπολογισμού 2020, ακόμη και αν ληφθεί υπόψη ότι οι καθарές εξαγωγές στο ενιάμηνο του 2019 προοιωνίζονται καλύτερες επιδόσεις απ' ό,τι αποτυπώνουν οι προβλέψεις στον Προϋπολογισμό 2020. Συγκεκριμένα, στον Προϋπολογισμό 2020, προβλέπεται αύξηση των επενδύσεων σε πάγια το 2019 κατά +8,8%, έναντι αύξησης +1% στο ενιάμηνο του 2019. Αυτό απαιτεί αύξηση επενδύσεων σε πάγια +33,8% το 4^ο τρίμηνο του 2019, που είναι εξαιρετικά δύσκολο να επιτευχθεί. Επίσης, η πρόβλεψη του Προϋπολογισμού 2020 για αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης κατά +0,6%, το 2019 προϋποθέτει αύξηση κατά +1,8% το 4^ο τρίμηνο του 2019, που θεωρείται επίσης μάλλον ανέφικτη, δεδομένου ότι η αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης ήδη διαμορφώνεται σε +0,2% στο ενιάμηνο του 2019.

Από την πλευρά της προσφοράς, **η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) αυξήθηκε κατά +1,3% κατά το διάστημα Ιαν – Σεπ 2019** (έναντι +1,8% το αντίστοιχο διάστημα το 2018), με τη μεταποίηση (+1,4%), τις κατασκευές (+28,2%), το εμπόριο μαζί με τις μεταφορές και τον τουρισμό (+3,5%) και τις επαγγελματικές υπηρεσίες (+3,9%) να κινούνται σε θετικό έδαφος, ενώ μεγάλες απώλειες εξακολουθούν να καταγράφονται στις τράπεζες (-8,7%, Δ04 και Δ05).

Την ίδια ώρα, **η παραγωγικότητα της εργασίας, με βάση την Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία ανά ώρα, σημείωσε αρνητική μεταβολή (-0,2%, έναντι αύξησης +0,1% κατά το διάστημα Ιαν - Σεπ 2018 και +1,1% συνολικά το 2018)**, με τις ονομαστικές αυξήσεις στις αμοιβές ανά ώρα να διαμορφώνονται σε +1,6% (έναντι +1,1% κατά το διάστημα Ιαν – Σεπ 2018 και +3% συνολικά το 2018, Δ06 και Δ07). **Η απασχόληση, επίσης, των μισθωτών και του συνόλου των εργαζομένων, με βάση τις ώρες εργασίας, συνεχίζει να αυξάνεται με ρυθμούς +3,3% και +1,4% αντίστοιχα κατά το διάστημα Ιαν – Σεπ 2019** (Δ08). Σε κάθε περίπτωση η αύξηση των ονομαστικών αμοιβών ανά ώρα είναι μεγαλύτερη από την αύξηση της παραγωγικότητας, γεγονός το οποίο εκτιμάται ότι θα έχει επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας.

Στην 4^η Έκθεση για την Ενισχυμένη Εποπτεία της Ελληνικής Οικονομίας ([Enhanced Surveillance Report – Greece, November 2019](#)), που συζητήθηκε στο [Eurogroup της 4/12/19](#), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπιστώνει την ταχεία πρόοδο που σημειώνεται από την ελληνική κυβέρνηση για την ενίσχυση των αναπτυξιακών προοπτικών της χώρας, με την ανάληψη πρωτοβουλιών για τη διευκόλυνση του επιχειρείν και των επενδύσεων, καθώς και για την υλοποίηση του

προγράμματος ιδιωτικοποιήσεων, αλλά και για τη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης επιχειρήσεων και νοικοκυριών, με παράλληλη διαφύλαξη της δημοσιονομικής πειθαρχίας. Ταυτόχρονα, σχεδόν όλες οι δεσμεύσεις έναντι των εταίρων στο πλαίσιο της ενισχυμένης εποπτείας για διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, είτε έχουν ικανοποιηθεί είτε βρίσκονται σε προχωρημένη φάση υλοποίησης. Στη βάση της θετικής αυτής αξιολόγησης, αποδεσμεύονται €767 εκατ. από τα κέρδη του Ευρωσυστήματος (των κεντρικών τραπεζών της Ευρωζώνης και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας) λόγω κατοχής ελληνικών ομολόγων που δεν απομειώθηκαν κατά τη συναλλαγή του PSI το 2012, και τα οποία είχε συμφωνηθεί να αποδίδονται στην Ελλάδα. Είναι, επίσης, σημαντικό ότι αποφασίστηκε να εξετασθεί τεχνικά η χρήση των ποσών αυτών για χρηματοδότηση αμοιβαίως συμφωνημένων επενδύσεων με δημοσιονομικά ουδέτερο τρόπο, χωρίς δηλαδή μείωση των στόχων για τα πρωτογενή πλεονάσματα.

Με τα στοιχεία όπως διαμορφώνονται, θα χρειαστεί σημαντική ανάκαμψη στις επενδύσεις σε πάγια και στην ιδιωτική κατανάλωση κατά το τέταρτο τρίμηνο, ώστε ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ να διαμορφωθεί άνω του 2%, όπως προβλέπεται στον Προϋπολογισμό 2020.

Όσον αφορά στις βραχυπρόθεσμες οικονομικές προοπτικές της χώρας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει ενίσχυση της ανάκαμψης της ελληνικής οικονομίας, με τον ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ να διαμορφώνεται σε +2,3% το 2020 από +1,8% το 2019. Η αύξηση αυτή στηρίζεται σε ανάκαμψη της ιδιωτικής κατανάλωσης, λόγω αύξησης του διαθέσιμου εισοδήματος από τα φορολογικά μέτρα και τις θετικές τάσεις που διαμορφώνονται στην αγορά εργασίας, αλλά και των επενδύσεων από χαμηλή βάση το 2019 λόγω της ανάκαμψης της αγοράς κατοικιών και των επιχειρηματικών κερδών λόγω μείωσης της φορολογικής επιβάρυνσης των επιχειρήσεων. Τέλος, οι εξαγωγές (αλλά και οι εισαγωγές) αναμένεται να επιβραδυνθούν λόγω του δυσμενούς οικονομικού περιβάλλοντος στην παγκόσμια οικονομία, παράγοντας που θα οδηγήσει σε επιβράδυνση το ΑΕΠ προς το +2% το 2021.

Μεσομακροπρόθεσμα, όμως, οι προοπτικές εξασθενούν καθώς δομικοί κυρίως παράγοντες αρχίζουν να επηρεάζουν δυσμενώς την οικονομία. Στην Έκθεση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου ([Greece: 2019 Article IV Consultation, November 2019](#)), αν και επισημαίνεται η προτεραιότητα που δίνει η ελληνική κυβέρνηση στην ανάπτυξη, αυτό συμβαίνει σε ένα περιβάλλον όπου οι προοπτικές επηρεάζονται δυσμενώς από τις επιπτώσεις της κρίσης όσον αφορά στο δημόσιο χρέος, τα δάνεια σε καθυστέρηση και τις υπερχρεωμένες επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Πέραν, όμως, της κρίσης, η αναπτυξιακή διαδικασία επηρεάζεται και από τη χαμηλή παραγωγικότητα της ελληνικής οικονομίας (αυξανόμενη μόλις κατά +0,25% ετησίως κατά μέσο όρο τα τελευταία 50 χρόνια και κατά 0% τα τελευταία 20 χρόνια), το χαμηλό επίπεδο επενδύσεων (ως ποσοστό του ΑΕΠ, οι επενδύσεις στην Ελλάδα είναι στο χαμηλότερο επίπεδο παγκοσμίως), την αποδυναμωμένη νοοτροπία εμπρόθεσμων πληρωμών (λόγω της παροχής συνεχών διευκολύνσεων πληρωμής ληξιπρόθεσμων οφειλών) και τη δημογραφική κατάρρευση (αναμενόμενη μείωση του εργατικού δυναμικού κατά -1% το χρόνο μέχρι το 2060). Στο πλαίσιο αυτό, αξιολογείται ότι απόλυτη προτεραιότητα απαιτείται να δοθεί στην αποκατάσταση της λειτουργίας του τραπεζικού συστήματος, όχι μόνο μέσω της παροχής εγγυήσεων του δημοσίου στο πλαίσιο τιτλοποίησης των τραπεζικών δανείων σε καθυστέρηση (Σχέδιο Ηρακλής), αλλά και της εφαρμογής μιας συνολικής και πιο φιλόδοξης στρατηγικής αναδιάρθρωσης χρεών, που να στηρίζεται και σε ένα πιο αποτελεσματικό πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών και ρυθμίσεων στο πτωχευτικό δίκαιο, καθώς και τη σταδιακή κατάργηση σε μόνιμη βάση του ιδιότυπου καθεστώτος προστασίας στον τομέα της στεγαστικής πίστης και της πληρωμής ληξιπρόθεσμων οφειλών σε δόσεις στην εφορία και τα ασφαλιστικά ταμεία. Επίσης, μεγαλύτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στο δημοσιονομικό μίγμα πολιτικής προς την κατεύθυνση όχι μόνο της επέκτασης της φορολογικής βάσης και της καταπολέμησης της φοροδιαφυγής, αλλά και του εξορθολογισμού των δαπανών μέσω τόνωσης στοχευμένων κοινωνικών δαπανών και δημοσίων επενδύσεων, στο πλαίσιο συμφωνημένης με τους θεσμούς αναθεώρησης των στόχων πρωτογενών πλεονασμάτων προς τα κάτω. Τέλος, πρωτοβουλίες πρέπει να αναληφθούν στον τομέα της απελευθέρωσης των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς η οικονομία κυριαρχείται από μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που εξακολουθούν να λειτουργούν μέσα σε ένα

επιχειρηματικό περιβάλλον ασφυκτικού ρυθμιστικού πλαισίου, παρά τις προσπάθειες τόνωσης του ανταγωνισμού που καταβάλλονται.

Αναφορικά με τις εξελίξεις στους βραχυχρόνιους δείκτες, το οικονομικό κλίμα και η καταναλωτική εμπιστοσύνη παραμένουν σε υψηλό επίπεδο μέχρι και τον Νοέμβριο του 2019, με τις προσδοκίες για την παραγωγή και τις νέες παραγγελίες στη μεταποίηση να βελτιώνονται. Παράλληλα, οι εξαγωγές αγαθών πλην καυσίμων εξακολουθούν να κινούνται ανοδικά μέχρι και τον Οκτώβριο του 2019, αν και με επιβραδυνόμενο ρυθμό σε σύγκριση με το 2018, ενώ σημαντική αύξηση καταγράφεται στις τουριστικές εισπράξεις. Επίσης, ο όγκος λιανικών πωλήσεων πλην καυσίμων εμφανίζει σημαντική ανάκαμψη τον Σεπτέμβριο του 2019, περιορίζοντας τις απώλειες στο 9μηνο του έτους.

Πιο αναλυτικά:

- **Ο δείκτης οικονομικού κλίματος** σημείωσε νέα άνοδο τον Νοέμβριο του 2019 και ανήλθε στις 107 μονάδες, από 106,7 τον προηγούμενο μήνα, παραμένοντας στο υψηλότερο σημείο των τελευταίων 10 ετών. Η βελτίωση προήλθε κυρίως από τις υπηρεσίες και την καταναλωτική εμπιστοσύνη, ενώ οι μεταβολές στους υπόλοιπους τομείς ήταν οριακές. Ειδικότερα, στη **βιομηχανία** καταγράφηκε οριακή υποχώρηση των επιχειρηματικών προσδοκιών, σχετικά κυρίως με τις νέες παραγγελίες και την εξέλιξη της παραγωγής το επόμενο διάστημα, ενώ αντίθετα οι εκτιμήσεις για την απασχόληση βελτιώθηκαν, με το ποσοστό των επιχειρήσεων που προβλέπει ότι οι θέσεις εργασίας θα αυξηθούν να ανέρχεται σε 25% από 13% τον προηγούμενο μήνα. Στο **λιανικό εμπόριο** το κλίμα σημείωσε οριακή επίσης μεταβολή, με το ισοζύγιο θετικών – αρνητικών εκτιμήσεων των επιχειρήσεων να παραμένει θετικό (στις +25 μονάδες από +26,3 τον προηγούμενο μήνα και +10 τον Νοέμβριο του 2018). Στις **υπηρεσίες** οι προσδοκίες των επιχειρήσεων σημείωσαν μικρή βελτίωση, αναφορικά με την εξέλιξη της ζήτησης το επόμενο διάστημα, ενώ αντίθετα, στις **κατασκευές** το ισοζύγιο θετικών – αρνητικών εκτιμήσεων παρέμεινε σε ιδιαίτερα χαμηλό επίπεδο (στις -51,7 μονάδες από -50,4 τον προηγούμενο μήνα και -43,1 τον Νοέμβριο του 2018).
- **Η καταναλωτική εμπιστοσύνη** βελτιώθηκε εκ νέου τον Νοέμβριο του 2019 και διαμορφώθηκε στο υψηλότερο επίπεδο από τον Σεπτέμβριο του 2000. Ειδικότερα, ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης ανήλθε τον Νοέμβριο του 2019 στις -6,8 μονάδες από -8,4 τον προηγούμενο μήνα και -32,7 μονάδες τον Οκτώβριο του 2018. Η αισιοδοξία των νοικοκυριών αποτυπώνεται κυρίως στις εκτιμήσεις τους για την πορεία της οικονομικής τους κατάστασης και τη γενικότερη κατάσταση της χώρας το επόμενο 12μηνο, με τα ποσοστά αυτών που προβλέπουν επιδείνωση να διαμορφώνονται σε 18,6% και 17,3% αντίστοιχα (έναντι 46,5% και 50,1% αντίστοιχα τον Νοέμβριο του 2018).
- **Ο Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών (PMI) στη μεταποίηση** βελτιώθηκε ελαφρά τον Νοέμβριο του 2019, ως αποτέλεσμα των θετικών εκτιμήσεων των επιχειρήσεων για την παραγωγή και τις νέες παραγγελίες. Ειδικότερα, ο δείκτης ανήλθε στις 54,1 μονάδες από 53,5 μονάδες τον προηγούμενο μήνα, παραμένοντας πάνω από το όριο στασιμότητας των 50 μονάδων για 30^ο συνεχόμενο μήνα. Πιο αναλυτικά, τον Νοέμβριο του 2019 καταγράφηκε ταχύτερη αύξηση της παραγωγής και των πωλήσεων καθώς και άνοδος των νέων παραγγελιών, ιδίως για εξαγωγές. Παράλληλα, οι επιχειρήσεις προχώρησαν σε νέες προσλήψεις, μειώνοντας έτσι τον όγκο των αδιεκπεραίων εργασιών. Σημειώνεται ότι ο Νοέμβριος 2019 είναι ο πρώτος μήνας από τον Δεκέμβριο του 2017 όπου ο PMI στην Ευρωζώνη κατέγραψε ουσιαστική άνοδο, αν και ακόμη κάτω από το όριο στασιμότητας των 50 μονάδων, ακολουθώντας αυξήσεις στον PMI παγκοσμίως για 4 συνεχόμενους μήνες, που είναι μια καθαρή ένδειξη ανάκαμψης στη μεταποίηση το 2020.
- **Η παραγωγή στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών** συνέχισε να κινείται ανοδικά τον Οκτώβριο του 2019 (+5,3%) για 14^ο συνεχόμενο μήνα. Συνολικά,

Στον Προϋπολογισμό 2020, προβλέπεται αύξηση των επενδύσεων σε πάγια το 2019 κατά +8,8%, έναντι αύξησης +1% στο ενιάμηνο του 2019. Αυτό απαιτεί αύξηση επενδύσεων σε πάγια +33,8% το 4ο τρίμηνο του 2019, που είναι εξαιρετικά δύσκολο να επιτευχθεί.

κατά το διάστημα Ιαν – Οκτ 2019 εμφανίζει άνοδο +4,3%, επιπλέον αύξησης +2,0% το αντίστοιχο διάστημα το 2018. Μεγάλες αυξήσεις καταγράφονται στην παραγωγή φαρμάκων (+27,2%) και ηλεκτρονικών προϊόντων (+25,7%), ενώ αντίθετα η παραγωγή μη μεταλλικών ορυκτών και βασικών μετάλλων εμφανίζει πτώση (-5,0% και -1,6% αντίστοιχα).

- **Οι εξαγωγές αγαθών χωρίς καύσιμα** αυξήθηκαν κατά +3,9% τον Οκτώβριο του 2019, επιπλέον αύξησης +11,9% τον Οκτώβριο του 2018, και κατά +5,2% κατά το διάστημα Ιαν – Οκτ 2019, έναντι +11,6% κατά το αντίστοιχο διάστημα το 2018. Παράλληλα, οι εισαγωγές χωρίς καύσιμα αυξήθηκαν κατά +1,6% τον Οκτώβριο του 2019, έναντι +15,4% τον Οκτώβριο του 2018, και κατά +6,8% κατά το διάστημα Ιαν – Οκτ 2019, έναντι +9,5% κατά το αντίστοιχο διάστημα το 2018. Λόγω της μεγαλύτερης επιβράδυνσης των εξαγωγών χωρίς καύσιμα σε σύγκριση με τις αντίστοιχες εισαγωγές, το εμπορικό έλλειμμα χωρίς καύσιμα διογκώθηκε κατά €1,2 δισ. και ανήλθε σε €14,9 δισ. Σε κάθε περίπτωση πάντως, οι εξαγωγές αγαθών επιδεικνύουν αντοχές στις πιέσεις που ασκούνται στο διεθνές εμπόριο, συμβάλλοντας θετικά στην αύξηση του ΑΕΠ. Από τις βασικές ομάδες αγαθών, κατά το διάστημα Ιαν – Οκτ 2019 οι μεγαλύτερες αυξήσεις στην αξία εξαγωγών σημειώθηκαν στα βιομηχανικά προϊόντα (+9,2%), ιδίως τα διάφορα βιομηχανικά είδη (+24,7%) και τα χημικά (+18,3%). Αντίθετα, οι εξαγωγές αγροτικών προϊόντων εμφανίζουν πτώση (-3%), κυρίως λόγω της μείωσης των εξαγωγών λαδιού (-46,2%).
- **Ο όγκος λιανικών πωλήσεων πλην καυσίμων** κινήθηκε έντονα ανοδικά τον Σεπτέμβριο του 2019 (+5,3%), περιορίζοντας τις απώλειες στο 9μηνο του έτους σε -0,2%. Σημειώνεται ότι ο όγκος λιανικών πωλήσεων πλην καυσίμων παρουσίασε κάμψη το 1^ο 6μηνο του 2019 (-1,2%), ενώ από τον Αύγουστο κινείται σε θετικό έδαφος. Η άνοδος κατά +5,3% τον Σεπτέμβριο του 2019 οφείλεται κυρίως στην αύξηση του όγκου πωλήσεων στα καταστήματα επίπλων και ηλεκτρικών οικιακών συσκευών (+15,1%) και στην ένδυση και υπόδηση (+10,3%). Η άνοδος του όγκου λιανικών πωλήσεων αναμένεται να συνεχιστεί και τους επόμενους μήνες, ακολουθώντας τις ιδιαίτερα θετικές προσδοκίες των επιχειρήσεων στο λιανικό εμπόριο. Συνολικά, κατά το διάστημα Ιαν – Σεπ 2019 ο όγκος λιανικών πωλήσεων πλην καυσίμων εμφανίζει μείωση -0,2% (έναντι ανόδου +2,3% κατά το αντίστοιχο διάστημα το 2018), με τη μεγαλύτερη υποχώρηση να καταγράφεται στα πολυκαταστήματα (-13,4%, έναντι αύξησης +1,2% το αντίστοιχο διάστημα το 2018) και στα εξειδικευμένα καταστήματα τροφίμων, ποτών και καπνού (-6%, επιπλέον μείωσης -4% το αντίστοιχο διάστημα του 2018). Αντίθετα, στα μεγάλα καταστήματα τροφίμων (supermarkets) ο όγκος πωλήσεων ενισχύθηκε (+0,9%, επιπλέον αύξησης +4,3% το αντίστοιχο διάστημα το 2018), ενώ η μεγαλύτερη άνοδος σημειώθηκε στα καταστήματα βιβλίων, χαρτικών και ειδών δώρου, στα οποία περιλαμβάνονται και τα είδη τεχνολογίας (+10,6%, επιπλέον αύξησης +2,2% το αντίστοιχο διάστημα το 2018).
- **Οι τουριστικές εισπράξεις** αυξήθηκαν κατά +16% τον Σεπτέμβριο του 2019, ενώ συνολικά κατά το διάστημα Ιαν – Σεπ 2019 ανήλθαν σε €16,1 δισ., όσο στο σύνολο του 2018 και έναντι €14,1 δισ. το διάστημα Ιαν – Σεπ 2018 (+14%). Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, η αύξηση των τουριστικών εισπράξεων οφείλεται στην αύξηση της μέσης δαπάνης ανά ταξίδι κατά 10,0%, καθώς και στην αύξηση των αφίξεων κατά 3,8%.
- **Το εποχικά διορθωμένο ποσοστό ανεργίας** διαμορφώθηκε σε 16,7% τον Αύγουστο του 2019 από 16,9% τον προηγούμενο μήνα και 18,9% τον Αύγουστο του 2018. Σημειώνεται ότι, παρά τη σταθερή μείωση της ανεργίας από τα ιστορικά υψηλά επίπεδα του 2013, η αποκλιμάκωση της ανεργίας πραγματοποιείται με αργό ρυθμό. Ενδεικτικά αναφέρεται πως κατά το 2^ο 3μηνο του 2019 (τελευταία διαθέσιμα τριμηνιαία στοιχεία) οι άνεργοι ανέρχονταν σε 805 χιλ. αντιπροσωπεύοντας το 16,9% του εργατικού δυναμικού. Από αυτούς, 281 χιλ. ή το 35% ήταν άνεργοι για πάνω από 4 χρόνια, αντιπροσωπεύοντας το 5,9% του εργατικού δυναμικού. Επίσης, 289

Το οικονομικό κλίμα και η καταναλωτική εμπιστοσύνη παραμένουν σε υψηλό επίπεδο μέχρι και τον Νοέμβριο του 2019, με τις προσδοκίες για την παραγωγή και τις νέες παραγγελίες στη μεταποίηση να βελτιώνονται. Παράλληλα, οι εξαγωγές αγαθών πλην καυσίμων εξακολουθούν να κινούνται ανοδικά μέχρι και τον Οκτώβριο του 2019, αν και με επιβραδυνόμενο ρυθμό σε σύγκριση με το 2018, ενώ σημαντική αύξηση καταγράφεται στις τουριστικές εισπράξεις.

χιλ. ή το 36% ήταν άνεργοι για από 1 έως 3 χρόνια, αντιπροσωπεύοντας το 6,1% του εργατικού δυναμικού. Τέλος, 158 χιλ. ή το 20%, ήταν άνεργοι νέοι ηλικίας κάτω των 25 ετών, αντιπροσωπεύοντας το 35% του εργατικού δυναμικού ηλικίας 16 έως 25 ετών. Παράλληλα, κατά το διάστημα Ιαν – Νοε 2019, **οι καθαρές προσλήψεις** (131,3 χιλ.) ήταν μειωμένες σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα το 2018, κυρίως λόγω μείωσης στους λοιπούς κλάδους της οικονομίας εκτός τουρισμού, όπου εμφανίζεται αύξηση (+25,7 χιλ. το διάστημα Ιαν – Νοε 2019 έναντι +23,9 χιλ. το διάστημα Ιαν – Νοε 2018).

- **Ο ρυθμός πιστωτικής επέκτασης προς τις επιχειρήσεις** διαμορφώθηκε σε +2,5% τον Οκτώβριο του 2019, από +2,2% τον προηγούμενο μήνα, παραμένοντας για 11^ο συνεχόμενο μήνα σε θετικό έδαφος. Ταυτόχρονα, **οι καταθέσεις των νοικοκυριών** αυξήθηκαν κατά €457 εκατ., εμφανίζοντας θετική ροή από τον Φεβρουάριο του 2019. Συνολικά, από τον Ιανουάριο του 2019 οι καταθέσεις των νοικοκυριών αυξήθηκαν κατά +€4,7 δισ. και το υπόλοιπό τους διαμορφώθηκε σε €114,8 δισ.
- Ο ρυθμός δημιουργίας νέων **ληξιπρόθεσμων οφειλών των ιδιωτών προς το δημόσιο** παρουσίασε μεγάλη επιβράδυνση κατά το διάστημα Ιαν – Σεπ 2018, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΑΑΔΕ. Συγκεκριμένα, κατά την περίοδο αναφοράς Ιαν – Σεπ 2019 (από 1/12/2018 έως 31/8/2019) το ύψος των νέων ληξιπρόθεσμων οφειλών ανήλθε σε €5,2 δισ., έναντι €7,8 δισ. το αντίστοιχο διάστημα το 2018. Η εξέλιξη αυτή μπορεί να αποδοθεί στην προσπάθεια ένταξης στη ρύθμιση των 120 δόσεων και θα μπορούσε να δικαιολογήσει εν μέρει την αποδυνάμωση της ιδιωτικής κατανάλωσης (+0,8% το διάστημα Ιαν – Σεπ 2019 σε τρέχουσες τιμές) με την ταυτόχρονη αρκετά μεγαλύτερη αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών (+5% το 1^ο 6μηνο του 2019 σε τρέχουσες τιμές). Σημειώνεται ότι από τα €5,2 δισ. των νέων ληξιπρόθεσμων οφειλών, τα €4,9 δισ. αφορούν φορολογικές υποχρεώσεις (έναντι €6,2 δισ. κατά το αντίστοιχο διάστημα το 2018).

Δ01: Συνιστώσες του ΑΕΠ από την πλευρά της ζήτησης
(ΕΛΣΤΑΤ, Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί Q3 2019 και Eurostat)

Ετήσια % μεταβολή, τιμές 2010, με εποχ. διόρθωση	2017	2018	2018 Ιαν – Σεπ	2019 Ιαν – Σεπ
ΑΕΠ	1,5%	1,9%	2,0%	2,2%
Τελική καταναλωτική δαπάνη	0,5%	0,4%	0,3%	0,7%
Ιδιωτική κατανάλωση	0,9%	1,1%	1,0%	0,2%
Δημόσια κατανάλωση	-0,4%	-2,5%	-2,9%	3,0%
Επενδύσεις	10,0%	1,8%	0,7%	3,0%
Επενδύσεις σε πάγια	9,1%	-12,2%	-6,2%	1,0%
Εξαγωγές	6,8%	8,7%	8,1%	6,6%
Αγαθά	5,7%	8,4%	8,5%	3,3%
Υπηρεσίες	8,0%	9,0%	8,0%	10,8%
Εισαγωγές	7,1%	4,2%	3,2%	3,3%
Αγαθά	6,7%	2,0%	0,8%	2,7%
Υπηρεσίες	9,0%	14,4%	14,8%	5,9%

Δ02: Συμβολή στη μεταβολή του ΑΕΠ
(ΕΛΣΤΑΤ, Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί Q3 2019 και Eurostat)

	2017	2018	2018 Ιαν – Σεπ	2019 Ιαν – Σεπ
ΑΕΠ	1,5%	1,9%	2,0%	2,2%
Τελική καταναλωτική δαπάνη	0,5%	0,3%	0,2%	0,6%
Ιδιωτική κατανάλωση	0,6%	0,8%	0,7%	0,1%
Δημόσια κατανάλωση	-0,1%	-0,5%	-0,6%	0,6%
Επενδύσεις	1,2%	0,2%	0,1%	0,4%
Επενδύσεις σε πάγια	1,1%	-1,6%	-0,8%	0,1%
Εξαγωγές	2,1%	2,8%	2,6%	2,2%
Αγαθά	1,0%	1,5%	1,5%	0,6%
Υπηρεσίες	1,1%	1,3%	1,1%	1,6%
Εισαγωγές	-2,3%	-1,4%	-1,1%	-1,2%
Αγαθά	-1,8%	-0,6%	-0,2%	-0,8%
Υπηρεσίες	-0,5%	-0,8%	-0,9%	-0,4%

Δ03: Επενδύσεις κατά κατηγορία
(ΕΛΣΤΑΤ, Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί Q3 2019 και Eurostat)

(ποσά σε € εκατ., τιμές 2010, με εποχική διόρθωση)	2017	2018	2018 Ιαν – Σεπ	2019 Ιαν – Σεπ
Σύνολο επενδύσεων (περιλ. μεταβολής αποθεμάτων)	22.449,5	22.846,6	17.161,8	17.679,8
% μεταβολή	10,0%	1,8%	0,7%	3,0%
Σύνολο επενδύσεων σε πάγια	24.255,9	21.291,4	16.278,1	16.434,4
% μεταβολή	9,1%	-12,2%	-6,2%	1,0%
Κατοικίες	1.171,7	1.373,3	996,0	1.093,8
% μεταβολή	-5,5%	17,2%	12,5%	9,8%
Λοιπές κατασκευές	9.445,9	7.286,6	6.005,0	5.092,0
% μεταβολή	1,2%	-22,9%	-22,7%	-15,2%
Αγροτικά προϊόντα	98,6	102,3	68,1	65,6
% μεταβολή	19,3%	3,8%	3,9%	-3,7%
Μεταφορικός εξοπλισμός*	4.618,1	2.609,3	2.344,6	2.708,0
% μεταβολή	50,9%	-43,5%	-23,3%	15,5%
Εξοπλισμός ΤΠΕ	1.401,3	1.636,9	1.218,1	1.226,0
% μεταβολή	6,6%	16,8%	19,4%	0,6%
Μηχανολογικός εξοπλισμός*	4.437,7	5.144,8	3.854,1	3.962,5
% μεταβολή	6,2%	15,9%	20,5%	2,8%
Λοιπά προϊόντα	3.018,6	3.017,0	2.265,7	2.248,6
% μεταβολή	-1,0%	-0,1%	0,2%	-0,8%
Σύνολο χωρίς μεταφορές και κατασκευές πλην κατοικιών	10.191,9	11.395,4	7.928,50	8.634,40
% μεταβολή	3,5%	11,8%	21,4%	8,9%

* Περιλαμβάνονται και οπτικά συστήματα

Δ04: Συνιστώσες του ΑΕΠ από την πλευρά της προσφοράς
(ΕΛΣΤΑΤ, Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί Q3 2019 και Eurostat)

Ετήσια % μεταβολή, τιμές 2010, με εποχ. διόρθωση	2017	2018	2018 Ιαν – Σεπ	2019 Ιαν – Σεπ
Σύνολο Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία	2,0%	1,8%	1,8%	1,3%
Γεωργία	10,0%	2,9%	4,4%	-2,4%
Βιομηχανία	3,6%	1,8%	1,3%	0,2%
Μεταποίηση	3,0%	2,0%	1,4%	1,4%
Κατασκευές	0,4%	7,9%	5,5%	28,2%
Εμπόριο, μεταφορές, τουρισμός	4,1%	4,3%	4,1%	3,5%
Ενημέρωση και επικοινωνία	-1,3%	0,3%	-0,4%	-0,1%
Τράπεζες, ασφάλειες	-6,6%	-10,0%	-9,5%	-8,7%
Αγορά ακινήτων	2,3%	0,2%	0,2%	0,2%
Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	3,2%	5,4%	6,3%	3,9%
Δημόσια διοίκηση, εκπαίδευση και υγεία	-0,9%	0,7%	0,8%	-0,6%
Τέχνες, διασκέδαση	0,5%	2,0%	3,6%	2,4%

Δ05: Συμβολή στη μεταβολή της Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία
(ΕΛΣΤΑΤ, Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί Q3 2019 και Eurostat)

	2017	2018	2018 Ιαν – Σεπ	2019 Ιαν – Σεπ
Σύνολο Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία	2,0%	1,8%	1,8%	1,3%
Γεωργία	0,4%	0,1%	0,2%	-0,1%
Βιομηχανία	0,4%	0,2%	0,1%	0,0%
Μεταποίηση	0,3%	0,2%	0,1%	0,1%
Κατασκευές	0,0%	0,2%	0,2%	0,8%
Εμπόριο, μεταφορές, τουρισμός	0,9%	0,9%	0,9%	0,8%
Ενημέρωση και επικοινωνία	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Τράπεζες, ασφάλειες	-0,3%	-0,4%	-0,4%	-0,3%
Αγορά ακινήτων	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%
Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	0,1%	0,3%	0,3%	0,2%
Δημόσια διοίκηση, εκπαίδευση και υγεία	-0,2%	0,2%	0,2%	-0,1%
Τέχνες, διασκέδαση	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%

Σημ.: Τυχόν αποκλίσεις από το σύνολο οφείλονται στη χρήση κλαδικών αποπληθωριστών.

Δ06: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία ανά ώρα εργασίας κατά κλάδο
(ΕΛΣΤΑΤ, Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί Q3 2019 και Eurostat)

Ετήσια % μεταβολή, τιμές 2010, με εποχ. διόρθωση	2017	2018	2018 Ιαν – Σεπ	2019 Ιαν – Σεπ
Σύνολο	2,1%	1,1%	0,1%	-0,2%
Γεωργία	10,4%	3,3%	0,0%	2,4%
Βιομηχανία	3,0%	0,8%	2,4%	-4,0%
Μεταποίηση	2,4%	1,0%	3,1%	-3,8%
Κατασκευές	-0,3%	7,6%	1,2%	28,2%
Εμπόριο, μεταφορές, τουρισμός	4,2%	2,9%	3,4%	1,5%
Ενημέρωση και επικοινωνία	-3,5%	-1,8%	-4,4%	-8,6%
Τράπεζες, ασφάλειες	-6,9%	-10,2%	-4,3%	-3,3%
Αγορά ακινήτων	3,7%	1,7%	-12,6%	4,4%
Επαγγελματικές/επιστημονικές/τεχνικές δραστ.	3,7%	4,4%	3,8%	2,3%
Δημόσια διοίκηση, εκπαίδευση και υγεία	-0,1%	1,2%	-2,2%	-4,6%
Τέχνες, διασκέδαση	0,8%	0,6%	1,6%	4,9%

Δ07: Αμοιβές μισθωτών (περιλαμβανομένων των εργοδοτικών εισφορών) ανά ώρα κατά κλάδο
(ΕΛΣΤΑΤ, Τριμηνιαίο Εθνικό Λογαριασμό Q3 2019 και Eurostat)

Ετήσια % μεταβολή, τρεχ. τιμές, με εποχ. διόρθωση	2017	2018	2018 Ιαν – Σεπ	2019 Ιαν – Σεπ
Σύνολο	2,6%	3,0%	1,1%	1,6%
Γεωργία	0,5%	4,1%	0,4%	9,1%
Βιομηχανία	0,8%	2,0%	2,6%	1,3%
Μεταποίηση	2,9%	1,8%	2,6%	2,3%
Κατασκευές	-6,5%	1,7%	-3,1%	1,3%
Εμπόριο, μεταφορές, τουρισμός	7,4%	3,2%	1,7%	2,8%
Ενημέρωση και επικοινωνία	1,7%	8,3%	3,9%	4,7%
Τράπεζες, ασφάλειες	4,5%	-5,0%	-2,5%	3,5%
Αγορά ακινήτων	7,7%	22,9%	-2,0%	8,3%
Επαγγελματικές/επιστημονικές/τεχνικές δραστ.	0,5%	1,3%	2,7%	4,3%
Δημόσια διοίκηση, εκπαίδευση και υγεία	0,5%	4,2%	1,1%	-0,6%
Τέχνες, διασκέδαση	2,7%	5,2%	0,0%	4,1%

Δ08: Ώρες εργασίας κατά κλάδο
(ΕΛΣΤΑΤ, Τριμηνιαίο Εθνικό Λογαριασμό Q3 2019 και Eurostat)

Σύνολο απασχολουμένων

Ετήσια % μεταβολή, στοιχεία με εποχ. διόρθωση	2017	2018	2018 Ιαν – Σεπ	2019 Ιαν – Σεπ
Σύνολο	-0,1%	0,7%	1,8%	1,4%
Γεωργία	-0,4%	-0,3%	4,4%	-4,7%
Βιομηχανία	0,6%	1,0%	-1,1%	4,5%
Μεταποίηση	0,6%	0,9%	-1,6%	5,4%
Κατασκευές	0,7%	0,4%	4,3%	-0,1%
Εμπόριο, μεταφορές, τουρισμός	-0,1%	1,3%	0,6%	2,0%
Ενημέρωση και επικοινωνία	2,3%	2,2%	4,2%	9,3%
Τράπεζες, ασφάλειες	0,2%	0,2%	-5,4%	-5,6%
Αγορά ακινήτων	-1,4%	-1,5%	14,6%	-4,1%
Επαγγελματικές/επιστημονικές/τεχνικές δραστ.	-0,4%	1,0%	2,4%	1,6%
Δημόσια διοίκηση, εκπαίδευση και υγεία	-0,4%	-0,4%	3,2%	4,2%
Τέχνες, διασκέδαση	-0,7%	1,4%	1,9%	-2,3%

Μισθωτοί

Ετήσια % μεταβολή, στοιχεία με εποχ. διόρθωση	2017	2018	2018 Ιαν – Σεπ	2019 Ιαν – Σεπ
Σύνολο	-0,3%	0,6%	2,5%	3,3%
Γεωργία	-2,3%	-1,6%	0,7%	0,2%
Βιομηχανία	1,0%	1,0%	0,7%	4,6%
Μεταποίηση	1,0%	0,9%	0,4%	5,8%
Κατασκευές	-0,8%	-1,5%	1,4%	2,3%
Εμπόριο, μεταφορές, τουρισμός	-0,4%	1,4%	2,9%	5,3%
Ενημέρωση και επικοινωνία	1,7%	2,5%	6,7%	4,6%
Τράπεζες, ασφάλειες	0,1%	-0,1%	-3,5%	-5,4%
Αγορά ακινήτων	-3,9%	-5,5%	19,5%	1,4%
Επαγγελματικές/επιστημονικές/τεχνικές δραστ.	1,2%	1,9%	0,5%	2,0%
Δημόσια διοίκηση, εκπαίδευση και υγεία	-0,5%	-0,4%	2,7%	4,3%
Τέχνες, διασκέδαση	-2,0%	0,8%	6,6%	-4,8%

Βασικοί οικονομικοί δείκτες

Οικονομικό κλίμα

	2016	2017	2018	2019		
	Μ.Ο.	Μ.Ο.	Μ.Ο.	Σεπ	Οκτ	Νοε
Οικονομικό κλίμα	91,8	96,6	102,1	107,2	106,7	107,0
Καταναλωτική εμπιστοσύνη	-62,9	-58,9	-44,0	-6,8	-8,4	-6,8
% που προβλέπει επιδείνωση της οικονομικής τους κατάστασης	72%	67%	55%	19%	19%	19%
% που προβλέπει επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης της χώρας	79%	74%	59%	16%	18%	17%
% που προβλέπει αύξηση της ανεργίας	77%	68%	50%	23%	23%	19%
% που θεωρεί απίθανο να αποταμειώσει	90%	91%	87%	79%	75%	79%

Απασχόληση, Ανεργία, Τιμές, Παραγωγικότητα, Ανταγωνιστικότητα

	2017	2018	2019	Περίοδος
	Απασχολούμενοι (μεταβολή περιόδου, εποχ. προσαρμοσμένα στοιχεία)	+122.900	+99.700	+79.400
Απασχολούμενοι (μεταβολή μήνα, εποχικά προσαρμοσμένα στοιχεία)	+1.300	+2.200	+10.400	Αυγ
Εγγεγραμμένοι άνεργοι αναζητούντες εργασία (μεταβολή περιόδου)	-85.951	-35.171	-19.933	Ιαν – Οκτ
Εγγεγραμμένοι άνεργοι αναζητούντες εργασία (μεταβολή μήνα)	+24.553	+28.990	+72.362	Οκτ
Καθαρές προσλήψεις (μεταβολή περιόδου)	+128.230	+135.033	+131.310	Ιαν – Νοε
Καθαρές προσλήψεις (μεταβολή μήνα)	-39.221	-33.249	-30.559	Νοε
Ποσοστό ανεργίας (εποχικά προσαρμοσμένα στοιχεία)	20,8%	18,9%	16,7%	Αυγ
Μέσο ποσοστό περιόδου (εποχικά προσαρμοσμένα στοιχεία)	21,8%	19,7%	17,6%	Ιαν – Αυγ
Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (%Δ)	1,1%	1,0%	0,2%	Νοε
Μέσο ποσοστό περιόδου (%Δ)	1,2%	0,6%	0,2%	Ιαν – Νοε
Παραγωγικότητα (ΑΕΠ ανά ώρα εργασίας, 2010 = 100)	92,6	92,2	94,0	Γ' 3μηνο
Μέσος δείκτης περιόδου	92,6	92,9	93,6	Ιαν – Σεπ
Ανταγωνιστικότητα (πραγματική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία, 2010 = 100)*	82,6	83,7	81,8	Γ' 3μηνο
Μέσος δείκτης περιόδου	81,8	83,2	82,0	Ιαν – Σεπ

ΑΕΠ

(με εποχική διόρθωση, σταθερές τιμές, ετήσια μεταβολή)

	2017	2018	2019			
			Q1	Q2	Q3	Ιαν-Σεπ
ΑΕΠ	1,5%	1,9%	1,4%	2,8%	2,3%	2,2%
Εγχώρια ζήτηση	1,6%	0,4%	2,1%	1,9%	-0,6%	1,1%
Ιδιωτική κατανάλωση	0,9%	1,1%	0,7%	-0,3%	0,2%	0,2%
Δημόσια κατανάλωση	-0,4%	-2,5%	0,2%	9,4%	-0,5%	3,0%
Επενδύσεις (περιλ. της μεταβολής αποθεμάτων)	10,0%	1,8%	14,6%	1,3%	-5,0%	3,0%
Επενδύσεις σε πάγια	9,1%	-12,2%	8,1%	-6,1%	2,0%	1,0%
Κατοικίες	-5,5%	17,2%	6,7%	19,4%	3,9%	9,8%
Λοιπές κατασκευές (πλην κατοικιών)	1,2%	-22,9%	1,7%	-36,4%	-4,0%	-15,2%
Μηχανολογικός εξοπλισμός (περιλ. οπτικά συστήματα)	6,2%	15,9%	3,1%	3,7%	1,6%	2,8%
Μεταφορές (περιλ. οπτικά συστήματα)	50,9%	-43,5%	20,3%	73,6%	-17,7%	15,5%
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	6,8%	8,7%	4,5%	5,8%	9,5%	6,6%
Εξαγωγές αγαθών	5,7%	8,4%	-0,4%	4,1%	6,2%	3,3%
Εξαγωγές υπηρεσιών	8,0%	9,0%	9,8%	8,1%	14,5%	10,8%
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	7,1%	4,2%	9,8%	3,7%	-2,9%	3,3%
Εισαγωγές αγαθών	6,7%	2,0%	10,1%	3,9%	-4,9%	2,7%
Εισαγωγές υπηρεσιών	9,0%	14,4%	6,3%	2,8%	8,6%	5,9%

Βασικοί βραχυχρόνιοι δείκτες

(ετήσια μεταβολή)

	2017	2018	2019	Περίοδος	2019	Περίοδος
	(σύνολο έτους)	(σύνολο έτους)				
Βιομηχανική παραγωγή	3,9%	1,6%	0,8%	Ιαν – Οκτ	-0,3%	Οκτ
Μεταποίηση (χωρίς πετρελαιοειδή)	2,6%	2,6%	4,3%	Ιαν – Οκτ	5,3%	Οκτ
Παραγωγή στις κατασκευές	-14,6%	0,8%	-11,9%	Ιαν – Ιουν	-5,8%	Β' 3μηνο
Κτίρια	-10,2%	17,7%	-12,0%	Ιαν – Ιουν	-9,3%	Β' 3μηνο
Υποδομές	-17,9%	-13,1%	-11,7%	Ιαν – Ιουν	-1,7%	Β' 3μηνο
Ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα (όγκος σε μ ³)	19,4%	21,3%	3,5%	Ιαν – Αυγ	37,8%	Αυγ
Λιανικές πωλήσεις (όγκος)	1,2%	1,5%	0,1%	Ιαν – Σεπ	5,1%	Σεπ
Χωρίς καύσιμα και λιπαντικά αυτοκινήτων	1,3%	1,7%	-0,2%	Ιαν – Σεπ	5,3%	Σεπ
Άδειες κυκλοφορίας αυτοκινήτων	20,8%	22,6%	12,2%	Ιαν – Νοε	12,5%	Νοε
Εξαγωγές αγαθών χωρίς καύσιμα & πλοία (ΕΛΣΤΑΤ, τρεχ. τιμές)	7,2%	10,5%	5,5%	Ιαν – Οκτ	3,8%	Οκτ
Εξαγωγές αγαθών χωρίς καύσιμα & πλοία σε σταθερές τιμές***	3,7%	9,1%	6,0%	Ιαν – Οκτ	5,7%	Οκτ
Εισαγωγές αγαθών χωρίς καύσιμα & πλοία (ΕΛΣΤΑΤ, τρεχ. τιμές)	7,8%	8,4%	6,3%	Ιαν – Οκτ	1,8%	Οκτ
Εισαγωγές αγαθών χωρίς καύσιμα & πλοία σε σταθερές τιμές***	7,9%	8,7%	2,4%	Ιαν – Οκτ	-1,7%	Οκτ
Τουρισμός – εισπράξεις	10,8%	10,1%	14,0%	Ιαν – Σεπ	16,0%	Σεπ
Μεταφορές – εισπράξεις	16,9%	14,9%	5,5%	Ιαν – Σεπ	1,8%	Σεπ
Λοιπές υπηρεσίες** – εισπράξεις	13,8%	-2,5%	2,2%	Ιαν – Σεπ	16,0%	Σεπ
Εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση (ταξιδιώτες, εκτός κρουαζιέρας)	9,7%	10,8%	3,8%	Ιαν – Σεπ	5,0%	Σεπ

* με βάση το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, μεταξύ 37 εμπορικών εταιριών, πτώση = βελτίωση ανταγωνιστικότητας

** περιλαμβάνονται δραστηριότητες κατασκευαστικών επιχειρήσεων στο εξωτερικό, εξαγωγές λογισμικού, τεχνολογίας κλπ

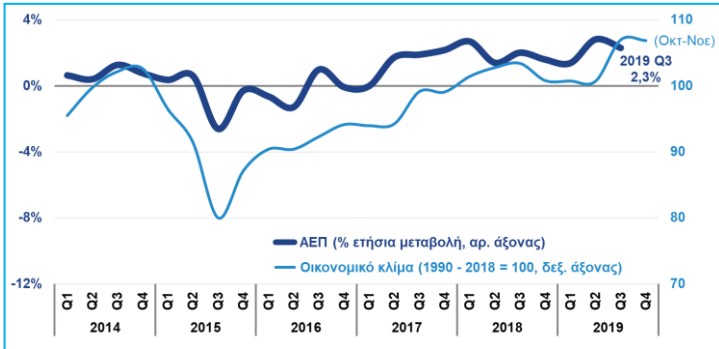
*** εκτίμηση ΣΕΒ

Πηγή: IOBE, ΕΛΣΤΑΤ, ΤτΕ, Υπ. Απασχόλησης, DG ECFIN, ΕΕ

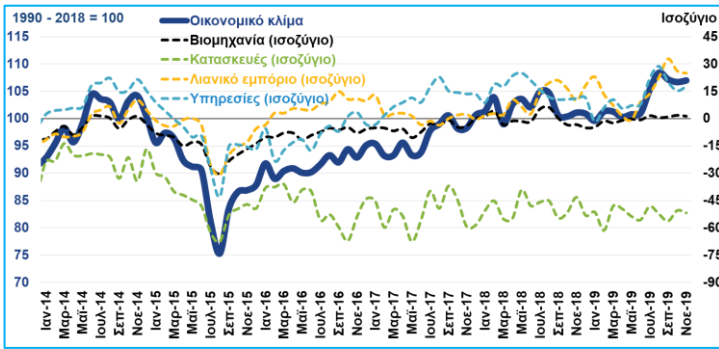
Οικονομικό κλίμα

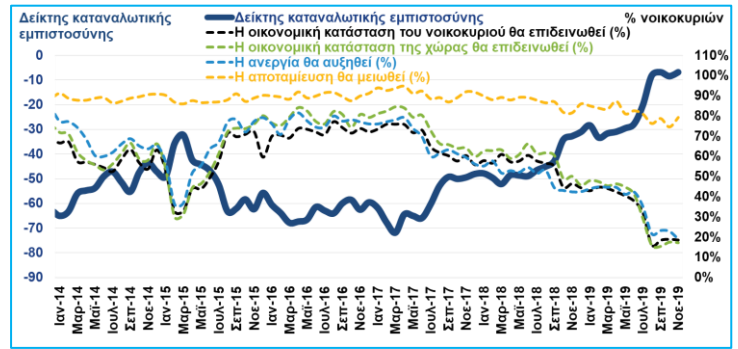
ΑΕΠ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ
(ΕΛΣΤΑΤ, Γ' 3μηνο 2019, IOBE-DG ECFIN, Νοε. 2019)

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ, ΛΙΑΝΙΚΕΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ, ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ (ΕΛΣΤΑΤ, Γ' 3μηνο 2019, IOBE-DG ECFIN, Νοε. 2019)

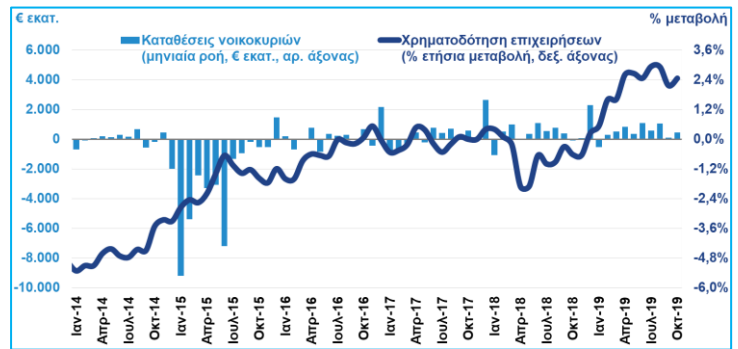
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ
(IOBE-DG ECFIN, Νοε. 2019)

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ
(IOBE-DG ECFIN, Νοε. 2019)

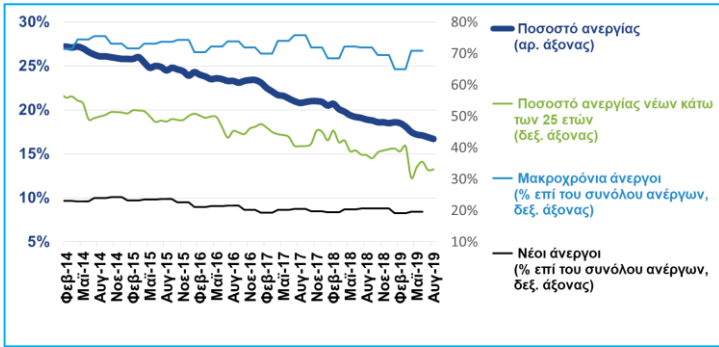
ΔΕΙΚΤΗΣ ΥΠΕΥΘΥΝΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ (PMI) ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ
(Markit, Νοε. 2019)

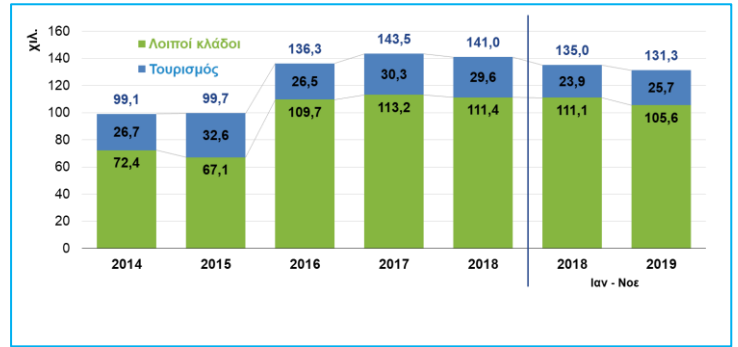
ΡΟΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ (Τράπεζα της Ελλάδος, Οκτ. 2019)

Απασχόληση, τιμές, αμοιβές

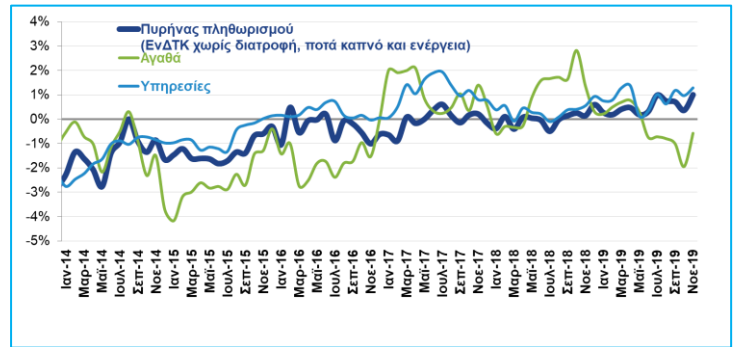
ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ (ΕΠΟΧΙΚΑ ΔΙΟΡΘΩΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ)
(ΕΛΣΤΑΤ, Αυγ. 2019)

ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΡΩΝ ΜΙΣΘΩΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
(ΕΡΓΑΝΗ, Νοε. 2019)

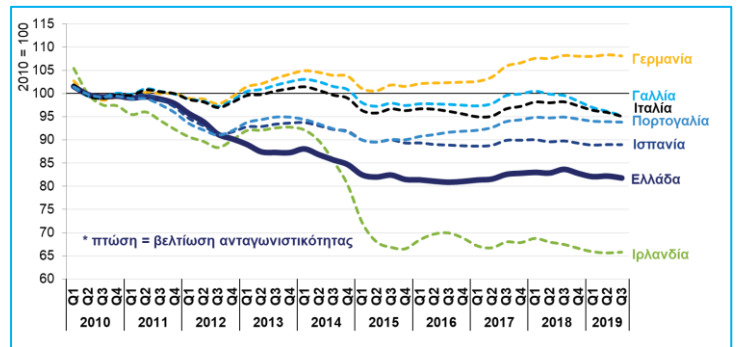
ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΣΤΟΝ ΕΦΚΑ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΜΙΣΘΟΙ
(% μεταβολή με αντίστοιχο μήνα προηγ. έτους, ΕΦΚΑ, Μάιος 2018)

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΑΓΑΘΩΝ, ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΔΟΜΙΚΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ
(ΕΛΣΤΑΤ, Νοε. 2019)

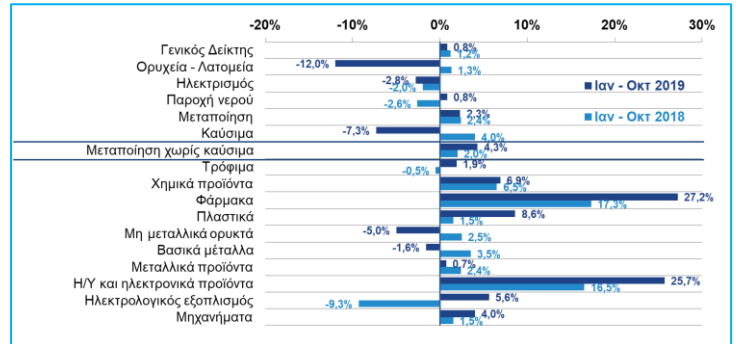
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΙΜΕΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ
(ΕΛΣΤΑΤ, Σεπ. 2019, Bloomberg, 29 Νοε. 2019)

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΙΜΩΝ – ΚΟΣΤΟΥΣ: ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ ΙΣΟΤΙΜΙΑ
(Eurostat, Γ' 3μηνο 2019)

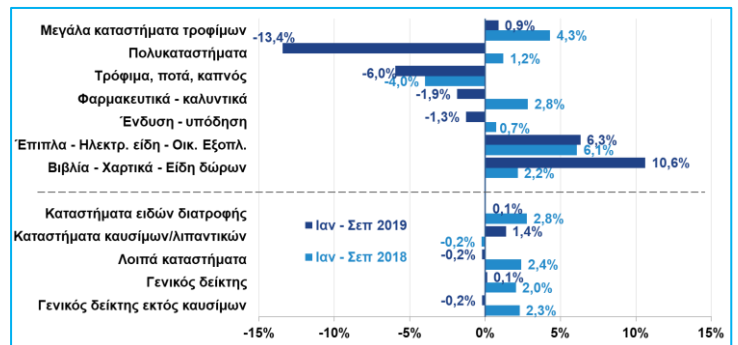
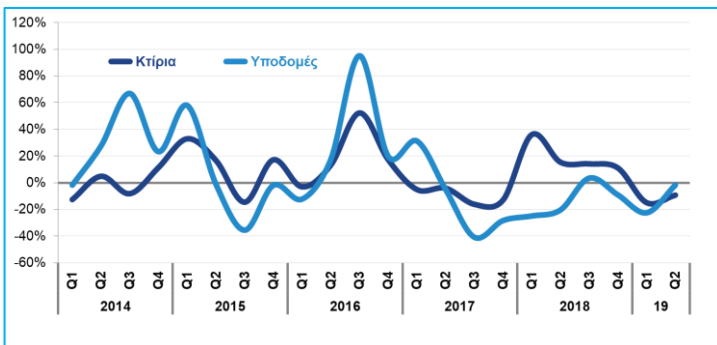

Βιομηχανία, εμπόριο, υπηρεσίες

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΧΩΡΙΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΗ (ΕΛΣΤΑΤ, Οκτ. 2019)

ΔΕΙΚΤΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟ (ΕΛΣΤΑΤ, Οκτ. 2019)

ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΓΚΟΥ ΣΤΙΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ (% μεταβολή με αντίστοιχο μήνα προηγ. έτους, ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2019)

ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΓΚΟΥ ΣΤΟ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ (% μεταβολή ανά κατηγορία καταστημάτων, ΕΛΣΤΑΤ, Σεπ. 2019)

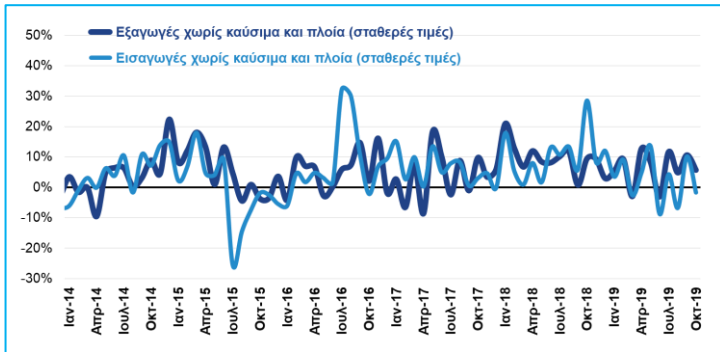

ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΓΚΟΥ ΣΤΟ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ (ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, Β' 3μηνο 2019, ΕΛΣΤΑΤ, Αυγ. 2019)

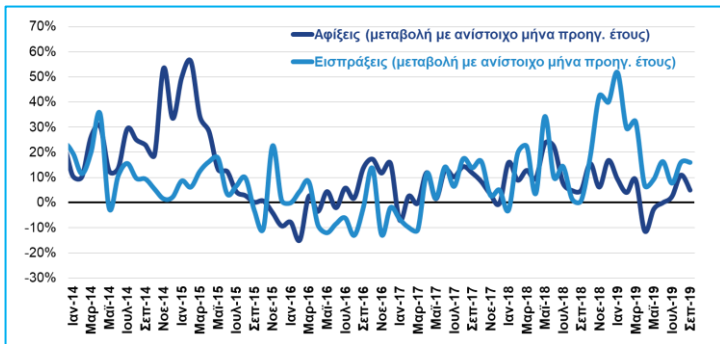
ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2019)

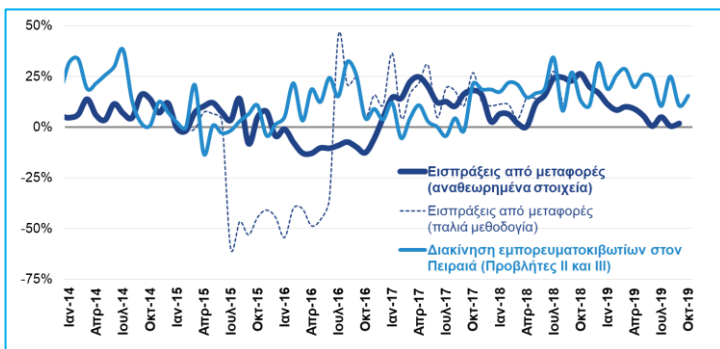
Εξαγωγές, τουρισμός

ΟΓΚΟΣ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΧΩΡΙΣ ΚΑΥΣΙΜΑ ΚΑΙ ΠΛΟΙΑ
(ΕΛΣΤΑΤ, Οκτ. 2019)

ΑΦΙΞΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ
(ΤΤΕ, Σεπ. 2019)

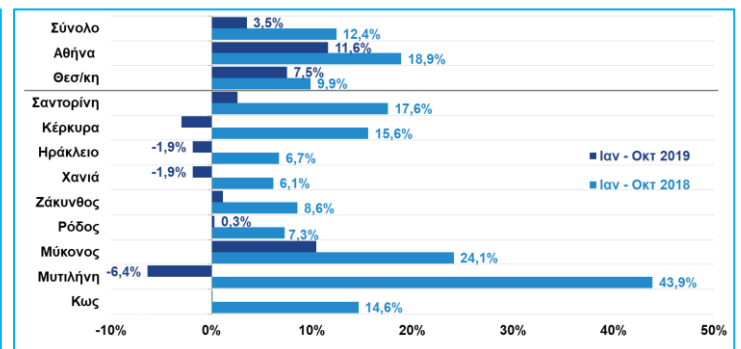

ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ
(ΤΤΕ, Σεπ. 2019, Διακίνηση εμπορευματοκιβωτίων: COSCO, Οκτ. 2019)

Ομάδες προϊόντων (€ εκατ.)	Ιαν - Οκτ		%Δ
	2018	2019	
Αγροτικά προϊόντα	5.024,8	4.873,9	-3,0%
Τρόφιμα και ζώα ζωντανά	3.831,8	3.929,2	2,5%
Ποτά – καπνός	595,6	623,4	4,7%
Λάδια και λίπη ζωικά ή φυτικά	597,4	321,3	-46,2%
Πρώτες ύλες	1.071,7	1.143,2	6,7%
Καύσιμα	9.616,6	9.005,7	-6,4%
Βιομηχανικά προϊόντα	11.628,3	12.703,1	9,2%
Χημικά	2.883,7	3.411,6	18,3%
Βιομηχανικά είδη κατά Α' ύλη	4.413,2	4.308,2	-2,4%
Μηχανήματα	2.437,9	2.622,5	7,6%
Διάφορα βιομηχανικά είδη	1.893,6	2.360,8	24,7%
Άλλα	476,8	434,5	-8,9%
Σύνολο	27.818,2	28.160,4	1,2%
Σύνολο χωρίς καύσιμα	18.201,6	19.154,7	5,2%

Πρόσθετη ανάλυση:	Ιαν – Σεπ		%Δ
	2018	2019	
Μεταποιημένα προϊόντα	14.055,0	14.931,3	6,2%
εκ των οποίων: τρόφιμα/ποτά	2.677,4	2.491,4	-6,9%
Πρώτες ύλες & ακατέργαστα	2.408,5	2.454,3	1,9%
εκ των οποίων: αγροτικά	1.472,4	1.481,4	0,6%
Σύνολο χωρίς καύσιμα	16.463,5	17.385,6	5,6%
Καύσιμα	8.195,1	7.875,1	-3,9%
Σύνολο	24.658,6	25.260,8	2,4%

ΑΞΙΑ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΑΝΑ ΟΜΑΔΑ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ
(ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, Οκτ. 2019)

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ ΣΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ
(ΣΕΤΕ, Οκτ. 2019)

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ
€325 δις.
69% συνόλου*

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ
€61 δις.
51% συνόλου*

ΠΩΛΗΣΕΙΣ
€66 δις.
46% συνόλου*

ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ
€4,0 δις.**
41% συνόλου**

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ
197.000
10% συνόλου ασφαλισμένων στον ΕΦΚΑ

ΜΙΣΘΟΙ
€4,9 δις.
18% συνόλου***

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ
€2,1 δις.
23% συνόλου***

ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ
€1,1 δις.
27% συνόλου****

* 21.075 δημοσιευμένοι ισολογισμοί χρήσης 2017 που περιλαμβάνονται στη βάση της ICAP

** σύνολο κερδών κερδοφόρων επιχειρήσεων

*** % επί του συνόλου τακτικών αποδοχών (χωρίς bonus και υπερωρίες)/ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένων στον ΕΦΚΑ

**** % επί του συνόλου εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων

Πηγή: ICAP, Hellstat, Υπουργείο Οικονομικών, ΕΦΚΑ, ΕΛΣΤΑΤ

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει. Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα
T: 211 5006 000
F: 210 3222 929
E: info@sev.org.gr
www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation of Enterprises

168, Avenue de Cortenbergh
B-1000 Bruxelles
T: +32 (0) 2 662 26 85
E: kdiamantouros@sev.org.gr

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

